

30TH SYDNEY LATIN SUMMER SCHOOL

15-19 JANUARY 2024
UNIVERSITY OF SYDNEY

Level 4vk

TUTOR:
Dqd'Eqy cp

Virgil's *Mozzie* (*Culex*): Bob Cowan

Before the *Aeneid*, before the *Georgics*, even before the *Eclogues*, there was the *Mozzie*. Lucan quipped that he had written his epic *Bellum Civile* at the age when Virgil had only managed to write the *Culex*, and he clearly believed, along with Statius and Martial, that Rome's national poet had written a poem about a mosquito at a tender age. If they were right, then the poem we shall be reading at this year's Sydney Latin Summer School, although it is 'attributed' to Virgil, is not that poem. Its language, its style, and especially its many allusions to Virgil's own later works, as well as to Ovid and numerous *post*-Virgilian poets, make that quite clear. Along with the other works in the so-called *Appendix Vergiliana*—*Ciris*, a neoteric epyllion on Scylla and Nisus; *Copa*, an encomium of a barmaid; *Moretum*, an attractive sketch of a farmer's evening; *Cataelpton*, a diverse collection of vibrant squibs, more reminiscent of Catullus than Virgil; and assorted others—they are 'pseudepigrapha', forgeries, fakes, or fan-fiction, works pretending to be by, or perhaps offering creative homages to the great poets, not just Virgil, but Ovid, Tibullus, and many others.

The *Culex* may not be authentic Virgil, but it is an astonishing and immensely entertaining combination of pastiche and parody, homage and commentary, silliness and scholarship. The poem takes us on a back-to-the-future journey through Virgil's carefully crafted poetic career: a shepherd straight out of the *Eclogues* lies down for a siesta in a pastoral landscape at the quintessentially bucolic hour of noon; a monstrous serpent from the world of *Georgics* 3 slithers towards him, but he is forewarned by the sting of the eponymous mozzie, which he reflexively—but ungratefully—swats; that night, the ghost of the mozzie (I kid you not!) appears to the shepherd to describe his katabasis to the Underworld of *Aeneid* 6.

The *Culex* is great fun, especially if you want to play spot-the-allusion-to-genuine-Virgil bingo. However, it also raises interesting questions about an author's ownership of his own poetic career, how his life and works can be appropriated and fictionalized (the poem opens with a chatty dedication to 'Octavius', before he was Augustus), and how Virgil was read, interpreted, re-written, and played with in the century following his death. So, slap on the Aerogard, check under the porch for snakes, and venture into the bizarre world of Latin fan-fiction and Virgil's *Mozzie*.

The text below is based on Clausen's OCT, but I have included a range of supplements and emendations to produce a readable text rather than a cautious one riddled with obeli and lacunae. There is no English commentary on the *Culex* (I can give details of a German commentary if anyone is interested), but there are a number of interesting studies, some very recent, others less so. Here are just a handful—I'm happy to recommend others:

- Geue, Tom (2019) *Author Unknown: The Power of Anonymity in Ancient Rome*. Cambridge MA.
- Kearey, Talitha (2018). "(Mis)Reading the Gnat: Truth and Deception in the Pseudo-Virgilian *Culex*." *Ramus* 47: 174-196.
- Laird, Andrew (2020) "Echoing Virgil and Narcissus: structure and interpretation of the *Culex*." In Franklins, T.E. and Fulkerson, L. (edd.), *Constructing Authors and Readers in the Appendices Vergiliana, Tibulliana, and Ovidiana*, Oxford, 96–111.
- Most, Glenn W. (1987) "The 'Virgilian' *Culex*." In *Homo viator: Classical essays for John Bramble*. Edited by Michael Whitby, Philip Hardie, Mary Whitby, 199–209. Bristol.
- Myers, K. Sara (2020) "The *Culex*'s Metapoetic Funerary Garden." *Classical Quarterly* 70: 749-755.
- Peirano, Irene (2012) *The Rhetoric of the Roman Fake: Latin Pseudepigrapha in Context*. Cambridge.
- Ross, David O., Jr. (1975) "The *Culex* and *Moretum* as post-Augustan literary parodies." *Harvard Studies in Classical Philology* 79: 235–263.

Monday

‘Virgil’ dedicates his poem to ‘Octavian’, sets his agenda, and paints a pastoral scene.

Lusimus, Octaui, gracili modulante Thalia
atque ut araneoli tenuem formauimus orsum;
lusimus: haec propter culicis sint carmina docta,
omnis et historiae per ludum consonet ordo
notitiaeque ducum uoces, licet inuidus adsit. 5
quisquis erit culpae iocos musamque paratus,
pondere uel culicis leuior famaue feretur.
posterius grauiore sono tibi musa loquetur
nostra, dabunt cum securos mihi tempora fructus,
ut tibi digna tuo poliantur carmina sensu. 10
Latoniae magnique Iouis decus, aurea proles,
Phoebus erit nostri princeps et carminis auctor
et recinente lyra fautor, siue educat illum
Arna Chimaeraeo Xanthi perfusa liquore
seu decus Asteriae seu qua Parnasia rupes 15
hinc atque hinc patula praepandit cornua fronte
Castaliaeque sonans liquido pede labitur unda.
quare, Pierii laticis decus, ite, sorores
Naiades, et celebrate deum ludente chorea.
et tu, sancta Pales, ad quam uentura recurrunt 20
agrestum bona fetura—sit cura tenentis
aerios nemorum cultus siluasque uirentes:
te cultrice uagus saltus feror inter et antra.
et tu, cui meritis oritur fiducia chartis,
Octaui uenerande, meis adlabere coeptis, 25
sancte puer, tibi namque canit non pagina bellum
triste Iouis ponitque acies quibus horruit olim
Phlegra, Giganteo sparsa est quae sanguine tellus,
nec Centaureos Lapithas compellit in enses;
urit Erichthonias Oriens non ignibus arces, 30
non perfossus Athos nec magno uincula ponto
iacta meo quaerent iam sera uolumine famam,
non Hellespontus pedibus pulsatus equorum,
Graecia cum timuit uenientis undique Persas—
mollia sed tenui decurrens carmina uersu 35
uiribus apta suis Phoebus duce ludere gaudet.
hoc tibi, sancte puer; memorabilis et tibi certet
gloria perpetuum lucens mansura per aeuum,
et tibi sede pia maneat locus, et tibi sospes
debita felices memoretur uita per annos, 40
grata bonis lucens. sed nos ad coepta feramur.
igneus aetherias iam sol penetrabat in arces

candidaque aurato quatiebat lumina curru,
 crinibus et roseis tenebras Aurora fugarat:
 propulit e stabulis ad pabula laeta capellas 45
 pastor et excelsi montis iuga summa petiuit,
 lurida qua patulos uelabant gramina colles.
 iam siluis dumisque uagae, iam uallibus abdunt
 corpora, iamque omni celeres e parte uagantes
 tondebant tenero uiridantia gramina morsu. 50
 scrupea desertas haerebant ad caua rupes,
 pendula proiectis carpuntur et arbuta ramis,
 densaque uirgultis auide labrusca petuntur.
 haec suspensa rapit carpente cacumina morsu
 uel salicis lentae uel quae noua nascitur alnus, 55
 haec teneras fruticum sentes rimatur, at illa
 imminet in riui praestantis imaginis undam.
 o bona pastoris (si quis non pauperis usum
 mente prius docta fastidiat et probet illis
 somnia luxuriae spretis) incognita curis 60
 quae lacerant auidas inimico pectore mentes.
 si non Assyrio fuerint bis lota colore
 Attalicis opibus data uellera, si nitor auri
 sub laqueare domus animum non angit auarum
 picturaeque decus, lapidum nec fulgor in ulla 65
 cognitus utilitate manet, nec pocula gratum
 Alconis referent Boethique toreuma, nec Indi
 conchea baca maris pretio est, at pectore puro
 saepe super tenero prosternit gramine corpus,
 florida cum tellus, gemmantis picta per herbas, 70
 uere notat dulci distincta coloribus arua;
 atque illum calamo laetum recinente palustri
 otiaque inuidia degentem et fraude remota
 pollentemque sibi uiridi cum palmite lucens
 Tmolia pampineo subter coma uelat amictu. 75
 illi sunt gratae rorantes lacte capellae
 et nemus et fecunda Pales et uallibus intus
 semper opaca nouis manantia fontibus antra.

Tuesday

The pastoral idyll at the bucolic hour of noon

quis magis optato queat esse beatior aeuo
quam qui mente procul pura sensuque probando 80
non auidas agnouit opes nec tristia bella
nec funesta timet ualidae certamina classis
nec, spoliis dum sancta deum fulgentibus ornet
templa uel euectus finem transcendat habendi,
aduersum saeuis ultro caput hostibus offert? 85
illi falce deus colitur non arte politus,
ille colit lucos, illi Panchaia tura
floribus agrestes herbae uariantibus adsunt,
illi dulcis adest requies et pura uoluptas,
libera, simplicibus curis: huic imminet, omnis 90
derigit huc sensus, haec cura est subdita cordi,
quolibet ut requie uictu contentus abundet
iucundoque liget languentia corpora somno.
o pecudes, o Panes et o gratissima tempe 95
frigus Hamadryadum, quarum non diuite cultu
aemulus Ascraeo pastor sibi quisque poetae
securam placido traducit pectore uitam.
talibus in studiis baculo dum nixus apricas
pastor agit curas et dum non arte canora
compacta solitum modulatur harundine carmen, 100
tendit ineuectus radios Hyperionis ardor
lucidaque aetherio ponit discrimina mundo,
qua iacit Oceanum flammis in utrumque rapaces.
et iam compellente uagae pastore capellae
ima susurrantis repetebant ad uada lymphae 105
quae subter uiridem residebant caerulea muscum.
iam medias operum partes euectus erat sol,
cum densas pastor pecudes cogebat in umbras.
ut procul aspexit luco residere uirenti,
Delia diua, tuo, quo quondam uicta furore 110
uenit Nyctelium fugiens Cadmeis Agaue,
infandas scelerata manus et caede cruenta,
quae gelidis bacchata iugis requieuit in antro
posterior poenam nati de morte datura—
hic etiam uiridi ludentes Panes in herba 115
et Satyri Dryadesque chorus egere puellae
Naiadum in coetu. non tantum Oeagrius Hebrum
restantem tenuit ripis siluasque canendo
quantum te, pernix, remorantem, diua, chorea

multa tuo laetae fundentes gaudia uultu, 120
 ipsa loci natura domum resonante susurro
 quis dabat et dulci fessas refouebat in umbra.
 nam primum prona surgebant ualle patentes
 aerae platanus, inter quas impia lotos,
 impia, quae socios Ithaci maerentis abegit, 125
 hospita dum nimia tenuit dulcedine captos.
 at, quibus ignipedum curru proiectus equorum
 ambustus Phaethon luctu mutauerat artus,
 Heliades, teneris implexae bracchia truncis,
 candida fundebant tentis uelamina ramis. 130
 posterius cui Demophoon aeterna reliquit
 perfidiam lamentandi mala—perfide multis,
 perfide Demophoon et nunc deflende puellis.
 quam comitabantur, fatalia carmina, quercus,
 quercus ante datae Cereris quam semina uitae 135
 (illas Triptolemi mutauit sulcus aristas).
 hic magnum Argoae nauis decus addita pinus
 proceros decorat siluas hirsuta per artus
 ac petit aeriis contingere motibus astra.
 ilicis et nigrae species nec laeta cupressus 140
 umbrosaeque manent fagus hederaeque ligantes
 bracchia, fraternos plangat ne populus ictus,
 ipsaeque ascendunt ad summa cacumina lentae
 pinguntque aureolos uiridi pallore corymbos.
 quis aderat ueteris myrtus non nescia fati. 145
 at uolucres patulis residentes dulcia ramis
 carmina per uarios edunt resonantia cantus.
 his suberat gelidis manans e fontibus unda,
 quae leuibus placidum riuis sonat orta liquorem;
 et quaqua geminas auium uox obstrepit aures, 150
 hac querulae referunt uoces quis nantia limo
 corpora lymphae fouet; sonitus alit aeris echo,
 argutis et cuncta fremunt ardore cicadis.
 at circa passim fessae cubuere capellae
 excelsis subter dumis, quos leniter adflans 155
 aura susurrantis poscit confundere uenti.

Wednesday

*Drama! Snake approaches, mozzie warns shepherd, shepherd kills mozzie and defeats snake.
The ghost of the mozzie begins his description of the Underworld.*

pastor, ut ad fontem densa requieuit in umbra,
mitem concepit proiectus membra soporem,
anxius insidiis nullis, sed lentus in herbis
seculo pressos somno mandauerat artus. 160
stratus humi dulcem capiebat corde quietem,
ni Fors incertos iussisset ducere casus.
nam solitum uoluens ad tempus tractibus isdem
immanis uario maculatus corpore serpens,
mersus ut in limo magno subsideret aestu, 165
obuia uibranti carpens, grauis aere, lingua
squamosos late torquebat motibus orbes:
tollebant irae uenientis ad omnia uisus.
iam magis atque magis corpus reuolubile uoluens
(attollit nitidis pectus fulgoribus et se 170
sublimi ceruice caput, cui crista superne
edita purpureo lucens maculatur amictu
aspectuque micant flammaram lumina toruo)
metabat sese circum loca, cum uidet ingens
aduersum recubare ducem gregis. acrior instat 175
lumina diffundens intendere et obuia toruus
saepius arripiens infringere, quod sua quisquam
ad uada uenisset. naturae comparat arma:
ardet mente, furit stridoribus, intonat ore,
flexibus euersis torquentur corporis orbes, 180
manant sanguineae per tractus undique guttae,
spiritibus rumpit fauces. cui cuncta parantur,
paruulus hunc prior umoris conterret alumnus
et mortem uitare monet per acumina; namque,
qua diducta genas pandebant lumina gemmis, 185
hac senioris erat naturae pupula telo
icta leui, cum prosiluit furibundus et illum
obtritum morti misit, cui dissitus omnis
spiritus et cessit sensus. tum torua tenentem
lumina respexit serpentem comminus; inde 190
impiger, exanimis, uix compos mente refugit
et ualidum dextra detraxit ab arbore truncum
(qui casus sociarit opem numenue deorum
prodere sit dubium, ualuit sed uincere talis
horrida squamosi uoluentia membra draconis) 195
atque reluctantis crebris foedeque petentis

ictibus ossa ferit, cingunt qua tempora cristae;
 et quod erat tardus somni languore remoti
 nec senis aspiciens timor obcaecauerat artus,
 hoc minus implicuit dira formidine mentem. 200
 quem postquam uidit caesum languescere, sedit.
 iam quatit et biiuges oriens Erebeis equos nox
 et piger aurata procedit Vesper ab Oeta,
 cum grege compulso pastor duplicantibus umbris
 uadit et in fessos requiem dare comparat artus. 205
 cuius ut intrauit leuior per corpora somnus
 languidaque effuso requierunt membra sopore,
 effigies ad eum culicis deuenit et illi
 tristis ab euentu cecinit conuicia mortis.
 ‘quis’ inquit ‘meritis ad quae delatus acerbis 210
 cogor adire uices! tua dum mihi carior ipsa
 uita fuit uita, rapior per inania uentis.
 tu lentus refoues iucunda membra quiete
 ereptus taetris e cladibus, at mea manes
 uiscera Lethaeas cogunt transnare per undas. 215
 praeda Charonis agor. uiden ut flagrantia taedis
 limina collucent infestis omnia templis!
 obuia Tisiphone, serpentibus undique compta,
 et flammas et saeua quatit mihi uerbera; pone
 Cerberus (ut diris flagrant latratibus ora!), 220
 anguibus hinc atque hinc horrent cui colla reflexis
 sanguineique micant ardorem luminis orbes.
 heu, quid ab officio digressa est gratia, cum te
 restitui superis leti iam limine ab ipso?
 praemia sunt pietatis ubi, pietatis honores? 225
 in uanas abiere uices. et rure recessit
 Iustitia et prior illa Fides. instantia uidi
 alterius, sine respectu mea fata relinquens.
 ad pariles agor euentus: fit poena merenti.
 poena sit exitium, modo sit dum grata uoluntas. 230
 existat par officium. feror auia carpens,
 auia Cimmerios inter distantia lucos,
 quem circa tristes densentur in omnia poenae.
 nam uinctus sedet immanis serpentibus Otos,
 deuinctum maestus procul aspiciens Ephialten, 235
 conati quondam cum sint inscendere mundum;
 et Tityos, Latona, tuae memor anxius irae
 (implacabilis ira nimis) iacet alitis esca.
 terreor, a, tantis insistere, terreor, umbris.
 ad Stygias reuocatus aquas uix ultimus amni 240
 restat nectareas diuum qui prodidit escas,
 gutturi arenti reuolutus in omnia sensu.

Thursday

More mythical spirits, including Procne, Orpheus, and heroes of the Trojan War

‘quid, saxum procul aduerso qui monte reuoluit,
contempsisse dolor quem numina uincit acerbans
otia quaerentem frustra sibi? ite, puellae, 245
ite, quibus taedas accendit tristis Erinys.
sicut Hymen praefata dedit conubia mortis 247
<iam prope conspicio, uestram quae uertice turbam 247a
atque alias alio densas super agmine turmas, 248
impietate fera uecordem Colchida matrem,
anxia sollicitis meditantem uulnera natis; 250
iam Pandionia miserandas prole puellas,
quarum uox Ityn edit Ityn, quo Bistonius rex
orbus epops maeret uolucres euectus in auras.
at discordantes Cadmeo semine fratres
iam truculenta ferunt infestaque lumina corpus 255
alter in alterius, iamque auersatus uterque,
impia germani manat quod sanguine dextra.
eheu mutandus numquam labor! auferor ultra
in diuersa magis, distantia nomina cerno;
Elysiam tranandus agor delatus ad undam. 260
obuia Persephone comites heroidas urget
aduersas praeferre faces. Alcestis ab omni
inuiolata uacat cura, quod saeua mariti
in Chalcodoniis Admeti fata morata est.
ecce Ithaci coniunx semper decus, Icarotis, 265
femineum concepta manet, manet et procul illa
turba ferox iuuenum telis confixa procorum.
quid, misera Eurydice, tanto maerore recesti,
poenaeque respectus et nunc manet Orpheos in te?
audax ille quidem, qui mitem Cerberon unquam 270
credidit aut ulli Ditis placabile numen,
nec timuit Phlegethonta furentem ardentibus undis
nec maesta obtenta Ditis ferrugine regna
defossasque domos ac Tartara nocte cruenta
obsita nec faciles Ditis sine iudice sedes, 275
iudice, qui uitae post mortem uindicat acta.
sed fortuna ualens audacem fecerat ante.
iam rapidi steterant amnes et turba ferarum
blanda uoce sequax regionem insederat Hebri;
iamque imam uiridi radicem mouerat alte 280
quercus humo [steterant amnes] siluaeque sonorae
sponte sua cantus rapiebant cortice auara.
labentis biiuges etiam per sidera Lunae

pressit equos et tu currentis, menstrua uirgo,
 auditura lyram tenuisti nocte relicta. 285
 haec eadem potuit, Ditis, te uincere, coniunx,
 Eurydicenque uiro ducendam reddere. non fas,
 non erat in uitam diuae exorabile mortis.
 illa quidem nimium manes experta seueros
 praeceptum signabat iter nec rettulit intus 290
 lumina nec diuae corripit munera lingua;
 sed tu crudelis, crudelis tu magis, Orpheu,
 oscula cara petens rupisti iussa deorum.
 dignus amor uenia, ueniam si Tartara nossent;
 peccatum meminisse graue est. uos sede piorum, 295
 uos manet heroum contra manus. hic et uterque
 Aeacides (Peleus namque et Telamonia uirtus
 per secreta patris laetantur numina, quorum
 conubiis Venus et Virtus iniunxit honorem:
 hunc rapuit seruata, illum Nereis amauit) 300
 assidet, hic iuuenes, sociatae gloria sortis,
 alter in ore ferens expressum a nauibus ignis
 Argolicis Phrygios torua feritate repulsos—
 (o quis non referat talis diuortia belli,
 quae Troiae uidere uiri uidereque Graii, 305
 Teucra cum magno manaret sanguine tellus
 et Simois Xanthique liquor, Sigeaque propter
 litora cum Troas saeui ducis Hectoris ira
 truderet in classes inimica mente Pelasgas
 uulnera tela necesse ignes inferre paratos? 310
 ipsa iugis namque Ida potens feritatis, ab ipsa
 Ida faces altrix cupidis praebebat alumnis,
 omnis ut in cineres Rhoetei litoris ora
 classibus ambustis flamma lacrimante daretur.
 hinc erat oppositus contra Telamonius heros 315
 obiectoque dabat clipeo certamina, et illinc
 Hector erat, Troiae summum decus, acer uterque,
 fluminibus ueluti fragor <est, cum vere vagantur
 montibus in segetes, sic alter proicit ignes> 318a
 tegminibus telisque super, <quibus hostibus arma>
 eriperet reditus, alter Vulcania ferro 320
 uulnera protectus depellere nauibus instat.)
 hos erat Aeacides uultu laetatus honores,
 Dardaniaeque alter fuso quod sanguine campis
 Hector lustrauit deuicto corpore Troiam.
 rursus acerba fremunt, Paris hunc quod letat et huius 325
 firma dolis Ithaci uirtus quod concidit icta.
 huic gerit auersos proles Laertia uultus,
 et iam Strymonii Rhesi uictorque Dolonis

Pallade iam laetatur ouans rursusque tremescit:
iam Ciconas iamque horret atrox Laestrigeon ipse. 330
illum Scylla rapax canibus succincta Molossis,
Aetnaeusque Cyclops, illum metuenda Charybdis
pallentesque lacus et squalida Tartara terrent.

Friday

Last orders in the Underworld, including Roman heroes. The shepherd wakes and builds a tomb for the mozzie.

hic et Tantaleae generamen prolis Atrides
adsidet, Argiuum lumen, quo flamma regente 335
Doris Erichonias prostravit funditus arces.
reddidit, heu, Graiius poenas tibi, Troia, ruenti,
Hellespontiacis obiturus reddidit undis.
illa uices hominum testata est copia quondam,
ne quisquam propriae fortunae munere diues 340
iret ineuctus caelum super: omne propinquo
frangitur inuidiae telo decus. ibat in altum
uis Argea petens patriam ditataque praeda
arcis Erichoniae; comes huic erat aura secunda
per placidum cursu pelagus; Nereis ab unda 345
signa dabat passim flexis super alta carinis,
cum seu caelesti fato seu sideris ortu
undique mutatur caeli nitor, omnia uentis,
omnia turbinibus sunt anxia; iam maris unda
sideribus certat consurgere, iamque superne 350
corripere et soles et sidera cuncta minatur
ac ruere in terras caeli fragor. hic modo laetans
copia nunc miseris circumdatur anxia fatis
immoriturque super fluctus et saxa Capherei,
Euboicas aut per cautes Aegaeaque late 355
litora, cum Phrygiae passim uaga praeda peremptae
omnis in aequoreo fluitat iam naufraga fluctu.
hic alii resident pariles uirtutis honore
heroes mediisque siti sunt sedibus omnes,
omnes, Roma decus magni quos suspicit orbis. 360
hic Fabii Deciique, hic est et Horatia uirtus,
hic et fama uetus numquam moritura Camilli,
Curtius et, mediis quem quondam sedibus Urbis
deutum liuens consumpsit gurges in unda,
Mucius et prudens ardorem corpore passus, 365
cui cessit Lydi timefacta potentia regis,
hic Curius clarae socius uirtutis et ille
Caecilius, deuota dedit qui corpora flammae.
iure igitur talis sedes pietatis honores 369

instaurat pia <sic meritis. te, Regule, cerno
 Scipia>dasque duces, quorum deuota triumphis 370
 moenia uepretis Libycae Carthaginis horrent.
 illi laude sua uigeant: ego Ditis opacos
 cogor adire lacus uiduos, a, lumine Phoebi
 et uastum Phlegethonta pati, quo, maxime Minos,
 conscelerata pia discernis uincola sede. 375
 ergo iam causam mortis, iam dicere uitae
 uerberibus saeuae cogunt ab iudice Poenae,
 cum mihi tu sis causa mali nec conscius adsis;
 sed tolerabilibus curis haec immemor audis
 et mane ut uades dimittes omnia uentis. 380
 digredior numquam rediturus: tu cole fontes
 et uiridis nemorum siluas et pascua laetus,
 at mea diffusas rapiantur dicta per auras.
 dixit et extrema tristis cum uoce recessit.
 hunc ubi sollicitum dimisit inertia uitae 385
 interius grauiter regementem, nec tulit ultra
 sensibus infusum culicis de morte dolorem,
 quantumcumque sibi uires tribuere seniles
 (quis tamen infestum pugnans deuicerat hostem),
 riuum propter aquae uiridi sub fronde latentem 390
 conformare locum capit impiger. hunc et in orbem
 destinat ac ferri capulum repetiuit in usum,
 gramineam ut uiridi foderet de caespite terram.
 iam memor inceptum peragens sibi cura laborem
 congestum cumulauit opus, atque aggere multo 395
 telluris tumulus formatum creuit in orbem.
 quem circum lapidem leui de marmore formans
 conserit, assiduae curae memor. hic et acanthos
 et rosa purpureum crescent pudibunda ruborem
 et uiolae omne genus; hic est et Spartica myrtus 400
 atque hyacinthos et hic Cilici crocus editus aruo,
 laurus item Phoebi decus ingens, hic rhododaphne
 liliaque et roris non auia cura marini
 herbaque turis opes priscis imitata Sabina
 chrysanthusque hederaeque nitor pallente corymbo 405
 et bocchus Libyae regis memor, hic amarantus
 bumastusque uirens et semper florida tinus;
 non illinc narcissus abest, cui gloria formae
 igne Cupidineo proprios exarsit in artus;
 et, quoscumque nouant uernantia tempora flores, 410
 his tumulus super inseritur. tum fronte locatur
 elogium, tacita firmat quod littera uoce:
 PARVE CVLEX PECVDVM CVSTOS TIBI TALE MERENTI
 FVNERIS OFFICIVM VITAE PRO MVNERE REDDIT.